

УДК 141.7:81'1:7.049.2

Столяр Марина

ORCID 0000-0002-7643-3027

Доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії та культурології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів Україна) E-mail: stolar61@ukr.net

Богун Микола

ORCID 0000-0002-8721-6298

Кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та культурології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів Україна) E-mail: nbogun@dnet.com.ua

ОДЕСЬКІ СМІХОВІ ПРАКТИКИ ЯК КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЄВРОПИ

Метою статті є дослідження одеських сміхових практик у площині європейських культурних цінностей особистісної свободи, творчості, міжкультурного діалогу, а також у контексті історико-культурної спадщини Європи, зокрема софістичного дискурсу Стародавньої Греції.

Методологія. Для аналізу одеських сміхових практик у вищезначеній площині використовуються наступні методологічні парадигми: теорії зверхності, контрасту та статичного дискурсу як предмету сміху (А. Бергсон).

Наукова новизна роботи полягає у розкритті таких особливостей одеських сміхових практик як наявність «агональної складової» та «вінінгової інтенції» відповідного дискурсу. Також вперше здійснено компаративний аналіз софістичних практик Стародавньої Греції та одеського сміхового дискурсу, в результаті чого виявлено їхні спільні риси.

Висновки: Автори розглядають одеські сміхові практики як дискурс, що певним чином формує мислення носія та творця відповідних мовленнєвих практик. Ці практики включають в себе використання лексики та граматичних конструкцій, властивих мовам різних народів (слов'янські мови, ідиш, грецька тощо), поєднання яких є результатом подіячому творчого та вільного їх застосування. Тобто справжній одесит – це людина, яка навіть у зрілому віці сприймає мову не як певний, об'єктивно існуючий канон, а як сферу дискурсивної самореалізації. Завдяки цьому формується особливе поле культурної взаємодії та творчої зустрічі різних мовленнєвих традицій, у зв'язку із чим існує також особливий стиль мислення.

Провідними рисами цього стилю є оригінальність в інтерпретації окремих слів, евристичне бачення їхньої полісемантичності; володіння мовленнєвими практиками різних культур, а також величезна роль окремої особистості у процесі відтворення та розвитку одеського мовлення. З точки зору авторів, саме одеський сміховий дискурс неповторно виражає вільний дух культури ЄС як крос-культурного феномену. Цей феномен має бути відповідним чином задокументованим як унікальна культура спадщина ЄС та повинен мати певний статус, що охороняється Законом.

Ключові слова: сміхова культура, одеські сміхові практики, агон, вінінгова інтенція, софістичний дискурс.

Актуальність роботи полягає в тому, що одеські сміхові практики ми бачимо як унікальну культурну спадщину ЄС, що повинна у відповідному статусі охоронятися Законом. Особливо це важливо в ситуації, яка загрожує існуванню самого культурного феномену через війну, негативні демографічні процеси; загальний занепад культури, особливо її гуманітарної складової; зміну соціального середовища Одеси тощо.

Сміховий ефект одеського дискурсу, з одного боку, виникає в площині мовного канону, в оптиці якого «неправильне» мовлення одеситів виглядає комічним. З іншого боку, історико-культурне коріння одеситів передбачає творчу зустріч різних культур (єврейської, української, російської, італійської, ін.) та різних мов, а також їхню вільну взаємодію, *правила якої визначає не канон, а кожна окрема особистість*, що використовує мови як знаряддя отримання «семантичної перемоги» в дискурсі.

Цю спрямованість на творчу конкуренцію ми називаємо «агональною складовою» одеських сміхових практик. А прагнення до перемоги над опонентом засобами дискурсу позначимо терміном «вінінгова інтенція».

Якщо мова є простором життя людини, її найріднішим середовищем, її домівною, за визначенням німецького філософа Мартіна Гайдегера, то ми маємо проаналізувати, яким чином типове одеське мовлення формує творчий тип мислення, спрямований на отримання як перемоги у словесному дискурсі, так і успіху в інших культурних практиках. Адже Одеса дала і продовжує давати світу величезну кількість творчо мислячих людей, які виявляли свою креативність у досить різних сферах, починаючи від науки, техніки, мистецтва, політики, правничої діяльності і закінчуючи кримінальним світом.

Наразі ми абстрагуємося від моральних засад їхньої творчості та намагаємося з'ясувати засади особливостей одеського мислення як дотепного, творчого, агонально спрямованого, який реїфікувався у сміхових практиках Одеси.

Метою статті є дослідження одеських сміхових практик у площині європейських культурних цінностей особистісної свободи, творчості, міжкультурного діалогу, а також у контексті історико-культурної спадщини Європи, зокрема софістичного дискурсу Стародавньої Греції.

Методологія. Для аналізу одеських сміхових практик у вищезначеній площині використовуються наступні методологічні парадигми: теорія зверхності, теорія контрасту [5, 318] та оптику пояснення сміху як результату сприйняття статичного, негнучкого дискурсу (А. Бергсон) [4, 42].

Наукова новизна роботи полягає у розкритті таких особливостей одеських сміхових практик як наявність «агональної складової» та «вінінгової інтенції» відповідного дискурсу. Також вперше представлено результати компаративного аналізу софістичних практик Стародавньої Греції та одеського сміхового дискурсу.

Якщо говорити про публікації з теми нашого дослідження, то особливості одеського сміхового дискурсу найчастіше являються предметом цікавості філологів. Йдеться про роботи Н. Бардіної, І. Голубович, В. Дорошевич, К. Зеленецького, О. Ладохіної, С. Міркіш, Н. Мечковської, А. Осташко, В. Смірнова, Е. Степанова, А. Стецюченко, А. Юдіна, Я. Южного, І. Kabanen, А. Verschik та інш.). Що ж до філософсько-культурологічного аспекту теми, то його представлено роботами Н. Іванової-Георгієвської, О. Золотарьової, В. Левченко, С. Пролєса, М. Столяр, І. Янушевича, Д. Ланової та ін. [3, 85].

Одеська дослідниця О. Золотарьова вважає, що унікальна схильність до творчості, яка впливає з особливостей одеської сміхової культури, можна пояснити декількома факторами. На перше місце дослідниця ставить море як стихію, що сприяє розвитку споглядання та мудрості. Друге місце вона віддає «духу вільного мислення» в умовах економічної успішності «вільної гавані». Далі О. Золотарьова додає столичний снобізм, бо одесити сприймають своє місто саме в статусі столиці (ми б сказали, що навіть певного полісу, тобто держави в державі). На п'ятому місці авторка поставила мультикультуралізм та віротерпимість. І останнім фактором вона вважає культ унікальності одеситів, що базується на відповідній міфології та відтворюється в поколіннях [2].

Питання про те, яким чином море, горе чи рівнинна місцевість впливають на менталітет людини, ми залишаємо не розглянутими, бо це окрема тема, і вона вимагає докладного аналізу. Безумовно, є у світі такі локації, які завдяки своєму унікальному пейзажу, утаємниченій «енергетиці» природи і культурних традицій сприяють розвитку творчих здібностей народжених у цій місцевості дітей, проте наразі ми маємо справу з гіпотезою, що залишається поза переконливим доведенням. Відтак, неможливо таке пояснення ставити на перше місце як визначальний фактор.

Далі: «дух вільного мислення» авторка пов'язує з економічною успішністю «вільної гавані» [2]. Безумовно, наразі також є раціональне зерно, оскільки бізнес одеситів вимагав від них творчих рішень, хитрості та дотепності на кожному кроці, починаючи від реклами і закінчуючи здатністю переконати покупця в тому, що відповідний товар йому конче потрібний і кращого він ніде не знайде. З іншого боку, покупець-одесит у дотепній формі завжди намагається виторгнути більш прийнятну ціну. Проте наразі йдеться не про причину, а про наслідок. Тобто вже наявну здатність творчого мислення, що використовується в економічних відносинах, ми виставляємо в якості причини, тобто плуємо причину та наслідок.

А ось мультикультуралізм та віротерпимість, які стоять у пані Золотарьової на п'ятому місці, ми би пересунули на місце одного з найважливіших факторів. Ми вважаємо, що саме на перетині культур формується творче мислення людини ще в дитячому віці. Численні дослідження доводять це на широкому емпіричному матеріалі. Найбільшу кількість відповідного матеріалу маємо, коли йдеться про білінгвізм та полілінгвізм як культурні, інтелектуальні феномени. Фізіологи стверджують, що у людей, які володіють навіть двома мовами (білінгви) «спостерігається вища щільність сірої речовини в певних ділянках мозку, пов'язаних з обробкою мови, увагою та виконавчим контролем, порівняно з тими, хто говорить однією мовою... постійна потреба використовувати дві мови та перемикається між ними зміцнює систему виконавчого контролю мозку, завдяки чому збільшується ефективність когнітивних процесів» [1]. Що вже говорити про людей, мислення яких існує на перетині декількох мов, як це ми бачимо на прикладі класичного одеського дискурсу.

На нашу думку, саме феномен, який відомий у світі як «одеські сміхові практики», є яскравим прикладом мультикультуралізму як крос-культурного явища. Йдеться не про той, хибний, з нашої точки зору, шлях розуміння мультикультуралізму, який сьогодні обрали деякі країни ЄС, коли втрачається баланс між увагою до ідентичності різних етнічних груп на користь «прибульців», в наслідок чого виникають численні соціально-політичні та культурні проблеми... Справжній мультикультуралізм передбачає зустріч культур у житті і мовленнєвих практиках окремої людини, як це ми бачимо на прикладі одеського дискурсу. Адже основою одеських сміхових практик є специфічний діалект, що закріпив у якості досить гнучкого, динамічного взірця суміш різних мов (української, російської, ідиш,

італійської, креольської та ін.), що супроводжується специфічною інтонацією, яка дещо нагадує висхідний варіант англословної (rising) з підняттям голосу наприкінці фрази.

Сутність творчості полягає у здатності суб'єкта переходити кордони відомого, статичного дискурсу; бачити не ординарно звичайні речі, тобто виходити за межі стандартного мислення пересічної людини. Ці кордони існують в усіх сферах людської діяльності та спілкування і, звісно, вони є невидимими, не відрефлектованими для статичної, нетворчої, а відтак і не дотепної думки, що користується готовими формами, не задумуючись над можливостями різних інтерпретацій та виходу за межі заданого канону.

Якщо соціалізація пересічної людини полягає в засвоєнні відповідних канонів дії, спілкування та мислення, то соціалізація «справжнього одесита» відбувається в просторі дискурсивного агону, де виграє той, хто перший відкриває неординарну семантику та може переконливо скористатися з цього відкриття.

«Звичка» мислити нетривіально – це, на нашу думку, друга важлива риса мислення одеситів, що лежить в основі сміхового дискурсу. Інколи у школі чи університеті викладач звертається до учнів/ студентів із проханням «підключити» до рішення проблеми нетривіальне мислення. Це завдання, яке неможливо виконати, тому що відповідне мислення не можна застосовувати час від часу на чийсь вимогу, а потім «відкласти» як непотріб. *Одесит не «підключає» нетривіальне мислення, бо він його ніколи не «відключає»* (навіть у побутових ситуаціях, на яких одесит «тренується» спілкуватися із самого дитинства):

«Мама виходить на балкон і кричить своєму сину «Аркашо, тобі вже треба йти до дому!»

У звичайній ситуації, що повторюється тисячі разів у мільйонів дітей хлопчик-одесит відповідь з повним усвідомленням того, чи рахується мама з його власними інтересами: *«Я що, замерз?»* і через відповідну рефлексію отримує перемогу навіть над залізною волею матері, що веде дитину до всіляких гараздів у житті, як вона сама це розуміє: *«Ні, ти вже зголоднів».*

Переключення мислення з тривіального сенсу на оригінальний відбувається багато разів на день:

– Алло, добрий день, Берто Соломонівно! Вдома Сарочка?

– Добрий день, Ізя! Вона не може підійти до телефону, бо вчить вищу математику...

– Ой! Не можу не дивуватися, чому Ваша Сарочка може навчити Вищу математику?!

Наразі відмова хлопцеві у спілкуванні з дівчиною та спроба показати йому, що Сарочка за своїм потенційним соціальним статусом, який виявляється в її заняттях вищою математикою, може претендувати на більш престижного кавалера, знаходить гідну відсіч. Її сенс полягає в тому, що Сарочка насправді не відрізняється особливими здібностями, і хай радіє, що взагалі хтось нею цікавиться.

Подекуди стандартна семантика настільки тяжіє над нашим мисленням, що ми, не-одесити, не здатні з першого разу зрозуміти той чи інший діалог:

– Ребе, як ви вважаєте, жінкам можна вірити?

– Звісно, можна... Хай вірять!

Адже питання, чи можна вірити жінкам, зазвичай однозначно витлумачується в сенсі, чи не обманюють жінки своїх чоловіків. І тому несподівана, релігійна інтерпретація слова «вірити», по-перше, стане зрозумілою не зразу, а, по-друге, утворить той контраст сакрального та профанічного, який, безумовно, є комічним.

Кожна фраза дискурсу спрямована на отримання перемоги (вінінгова інтенція) і несе у собі спробу посісти позицію «зверху» по відношенню до іншого суб'єкта діалогу. Проте перемогу отримує той, хто бачить подвійну семантику слів і висловів, а також може цим творчо скористатися для отримання перемоги в маленькому діалозі.

Особливо це помітно в жіночому спілкуванні:

– Дороженька, ти виглядаєш так, ніби в Одесі голод!

– А ти виглядаєш так, ніби цей голод стався саме через тебе!

Повна жінка заходить у магазин і каже продавщиці:

– Я хочу подивитися на купальник, який би мені підійшов

Продавщиця скептично дивиться на клієнтку і відповідає: «Я теж...».

Якщо ж мова йде про чоловічу солідарність, то друг, навпаки, посилить аргументацію іншого чоловіка, якщо той не може сам гідно відповісти своїй дружині та отримати перемогу в сімейному дискурсі:

– Моя Фіра вічно ние, що їй нема чого носити...

– Ой, Бора, я тебе умоляю! Дай їй мішок із картоплею та хай собі носить!

Якщо знання формальної логіки реально нічого людині не дає, бо життя значно частіше постає в ірраціональних формах, то нелогічні, випадкові асоціації інколи виводять на плідну ідею. Наведений нижче діалог якраз підкреслює не тривіальність висновків одесита. Наразі висновок не впливає з наведеного факту, проте він 1) може бути істинним; 2) буде працювати на позицію, вигідну суб'єкту та 3) ніколи не прийде в голову пересічній людині.

– Фімо, ти колись був у Жмеринці?

– Ніколи.

– Тоді ти маєш знати мою старшу сестру Розу. Вона там також ніколи не була.

Питання про Жмеринку могло бути тільки приводом познайомити Фіму з Розою. І якщо б Фіма відповів, що у Жмеринці був, виявилось би, що Роза також там була, що вже виявляє певну спільність або навіть більше – перетин життєвих, доленосних ліній. Відтак брат Рози спрямовує дискурс таким софістичним чином, щоб у разі будь-якої відповіді «перемогти», тобто мати привід згадати свою сестру

Розу та натякнути на близькість інтересів друга і сестри. А все тому, що інший суб'єкт розмови не зміг перетягнути діалог на свою користь і знайти у простому запитанні прихований сенс:

До речі, між одеським та софістичним дискурсом є багато спільного. Компаративний аналіз відповідних дискурсів виявив наступні спільні риси: 1) антропоцентризм; 2) агональність (суперництво суб'єктів); 3) вінінгова інтенція (прагнення перемогти та поставити крапку в діалозі); 4) використання принципу підміни поняття або бачення подвійної семантики слів; 5) дотепність; 6) прагматично-суб'єктивістське відношення до істини (істиною є те, що вигідно мені особисто).

Якщо говорити про одеський та софістичний антропоцентризм, то йдеться не про людину-взагалі чи людство як центр буття, а про *конкретну* людину як учасника дискурсу. В межах одеських сміхових практик ця людина намагається довести свою вищість не тільки в порівнянні зі своїми родичами, сусідами, знайомими і незнайомими, але й по відношенню до видатних історичних діячів та навіть... Господа Бога:

- *Мамо, а хто такий Карл Маркс?*
- *Маркс був економістом.*
- *Шо, як наша тітка Циля Аронівна?*
- *Ні, ти що?! Циля Аронівна – старший економіст!*

- *Семене Абрамовичу, Бог за сім днів створив світ, а ви шили мені брюки цілий місяць!*
- *Юначе, ви подивитесь на цей світ... і на ці брюки.*

Парадоксальним чином вищеназваний індивідуалізований антропоцентризм співіснує з Одесо-центризмом, тобто тільки «Одеса-мама» має право бути вищою за конкретного одесита. Ось, наприклад, розмова двох одеситів:

- *Скажіть, будь ласка, де ви шили свій костюм?*
- *У Парижі.*
- *Це далеко від Одеси?*
- *Десь 10 тисяч кілометрів...*
- *Це ж треба: така глушина, а як гарно шують!*

Саме індивідуалізований антропоцентризм нерозривно пов'язаний з агональністю дискурсу (тобто конкуренцією, в якій виграє суб'єкт, що мислить більш евристично) та вінінговою інтенцією або прагненням вищості по відношенню до іншого учасника діалогу, що утверджує перемогу в діалозі не через фізичну силу, брутальність чи корумпованість, а через винахідливість та дотепність. Одеський діалог – це простір чесної конкуренції в площині творчого мислення. І перемога в діалозі, завдяки дотепності, чітко вирізняє одеські сміхові практики з числа різноманітних соціальних дискурсів, де перемогу отримує той, хто має владу, гроші, знаходиться в системі корумпованих взаємовідносин...

Висновки: Таким чином, у результаті аналізу одеських сміхових практик ми прийшли до висновку, що наразі маємо дискурс, яскраво вираженої агональної спрямованості, який певним чином формує мислення носія та творця відповідних мовленнєвих практик. Ці практики включають в себе використання лексики та граматичних конструкцій, властивих мовам різних народів (слов'янські мови, ідиш, грецька тощо), поєднання яких є результатом по-дитячому творчого та вільного їх застосування. Справжній одесит – це людина, яка навіть у зрілому віці сприймає мову не як певний, об'єктивно існуючий канон, а як сферу дискурсивної самореалізації. Завдяки цьому формується особливе поле культурної взаємодії та творчої зустрічі різних мовленнєвих традицій, у зв'язку із чим існує також особливий стиль мислення.

Провідними рисами цього стилю є оригінальність в інтерпретації окремих слів, бачення їхньої полісемантичності; володіння мовленнєвими практиками різних культур, а також величезна роль окремої особистості у процесі відтворення та розвитку одеського мовлення.

Ми вважаємо, що саме одеський сміховий дискурс неповторно виражає вільний дух культури ЄС як крос-культурного феномену, що дає можливість реалізуватися творчо мислячим людям на противагу корумпованим суб'єктам. Одеський сміховий дискурс як культурний феномен має бути зафіксованим як унікальна культура спадщина ЄС та повинен отримати відповідний статус, що охороняється Законом.

References

1. Дорdevич В. Що означає бути білінгвом та чому це круто? / *Сайт LiveXp. Індивідуальне вивчення мов.* 26.06.2023. URL: https://livexp.com/ua/blog/shcho-take-bilinhvizm/?utm_source=blog-ua&utm_medium=article&utm_campaign=%2Fua%2Fblog%2Fshcho-take-bilinhvizm%2F (дата звернення 8.06.2024).
Dordevych, V. (2023). Shcho oznachaie buty bilinhvom ta chomu tse kruto? [What does it mean to be a bi-lingue and why is it cute?] / Site *LiveXp.* – Retrieved from: https://livexp.com/ua/blog/shcho-take-bilinhvizm/?utm_source=blog-ua&utm_medium=article&utm_campaign=%2Fua%2Fblog%2Fshcho-take-bilinhvizm%2F [in Ukrainian].
2. Золотарьова О. А. Про природу «Одеського сміху». URL: <http://doxa.onu.edu.ua/Doxa2/122-125.pdf> (дата звернення 8.06.2024).
Zolotarova, O. A. Pro pryrodu «Odeskoho smikhu» Retrieved from: <http://doxa.onu.edu.ua/Doxa2/122-125.pdf> [in Ukrainian].

3. Столяр М. Б. Ігрові практики «одеської» мови. *Вісник ХНПУ ім. Г. С. Сковороди «Філософія»*. Харків: ХНПУ, 2016. Вип. 46 (II). С. 84–92.
Stoliar, M. B. (2016). Ihrovi praktyky «odeskoi» movy [Game practices of the «Odesa» language]. *Visnyk KhNPU im. H. S. Skovorody «Filosofia» – Bulletin of the KhNPU*. Kharkiv: KhNPU, 2016. 46 (II). 84–92. [in Ukrainian].
4. Столяр М. Б., Колесник О. С. Полілог теорій сміху в сучасній філософії: методичний та методологічний аспекти викладання. *Вісник НУЧК. Вип. 21 (177). Серія Педагогічні науки*, 2023. С. 40–44.
Stoliar, M. B., Kolesnyk, O. S. (2023). Poliloh teorii smikhu v suchasni filozofii: metodychni ta metodolohichni aspekty vykladannia. [Polylogue of theories of laughter in modern philosophy: methodical and methodological aspects of teaching]. *Visnyk NUChK – Bulletin of NUChK. Vyp. 21 (177). Seria Pedahohichni nauky*. 2023. 40–44. [in Ukrainian].
5. Stoliar M., Stechenko T. The discourse of the laughter theory in the optics of Postpositivism and Postmodernism. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. Київ.: ВІП УАЕ. 2018. Вип. 131. № 4. С. 316–320.
Stoliar, M., Stechenko, T. (2018). The discourse of the laughter theory in the optics of Postpositivism and Postmodernism. *Gileya: naukoviy visnik. Zbirnik naukovikh prats' – Gilea: Scientific Bulletin. Collection of scientific works*. Kyiv: VIP UAE. 131:4. 316–320. [in English].

Stoliar Maryna

ORCID 0000-0002-7643-3027

*Doctor of Sciences in Philosophy, Associate Professor,
Head of the Department of Philosophy and Cultural Studies of
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Ukraine, Chernihiv) E-mail: stolar61@ukr.net*

Bohun Mykola

ORCID 0000-0002-8721-6298

*Doctor of Philosophy
Associate Professor of Department of Philosophy and Cultural Studies
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: nbogun@dnet.com.ua*

ODESSA LAUGHTER PRACTICES AS EUROPEAN CULTURAL HERITAGE

The purpose of the article is to study Odessa laughter practices in the plane of European cultural values of personal freedom, creativity, intercultural dialogue, as well as in the context of the historical and cultural heritage of Europe, in particular, the sophistic discourse of Ancient Greece.

Methodology. For the analysis of Odesa laughter practices in the above-mentioned plane we used the following methodological paradigms: theories of superiority, contrast and static discourse as the subject of laughter (A. Bergson).

The scientific novelty of the work is in revealing such features of Odessa laughter practices as the presence of an «agonal component» and «winning intention» of the corresponding discourse. Also, for the first time, a comparative analysis of the sophistic practices of Ancient Greece and Odessa laughing discourse was carried out/As a result their common features were revealed.

The authors of the article consider Odessa laughter practices as a discourse that in a certain way shapes the thinking of the carrier and creator of the corresponding speech practices. These practices include the use of vocabulary and grammatical constructions characteristic of the languages of different peoples (Slavic languages, Yiddish, Greek, etc.), the combination of which is the result of a child-like creative and free use of them. That is, a real Odessan is a person who, even in adulthood, perceives language not as a certain, objectively existing canon, but as a sphere of discursive self-realization. Thanks to this, a special field of cultural interaction and creative meeting of different speech traditions is formed, in connection with which there exists also a special style of thinking.

The leading features of this style are originality in the interpretation of individual words and a heuristic vision of their polysemanticity, mastery of speech practices of different cultures, as well as the huge role of an individual in the process of reproduction and development of Odessa speech. From the authors' point of view, it is Odessa laughter discourse that uniquely expresses the free spirit of EU culture as a cross-cultural phenomenon. This phenomenon should be properly documented as a unique cultural heritage of the EU and should have a certain status protected by the Law.

Key words: *laughter culture, Odessa laughter practices, agon, winning intention, sophistic discourse.*

Стаття надійшла до редакції 14.06.2024

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України Носко М. О.